

Panc Beentjes

Luchtfoto van de ruïnes van Megiddo.
Afbelding van bibleplaces.com

PAARDEN IN DE BIJBEL

De paarden van koning Salomo

De Hebreeuwse Bijbel kent vier passages waarin gesproken wordt over 'paarden van Salomo'. Daarbij vormen 1 Koningen 5:6 en 2 Kronieken 9:25 een koppel, 1 Koningen 10:26 en 2 Kronieken 1:14 het andere.¹ We kiezen 2 Kronieken 1:14-17 als startpunt. Deze passage fungeert in de opzet van het boek Kronieken heel duidelijk als het onomstotelijke bewijs dat God alle extra toezeggingen die hij in 1:12 tijdens de nachtelijke verschijning aan Salomo heeft gedaan ('rijkdom, schatten en eer') daadwerkelijk is nagekomen.

Salomo introduceert een nieuw type militaire aanwezigheid – paarden, wagens en ruiters – een fenomeen waar David absoluut geen raad mee wist, getuige het verhaal in 1 Kronieken 18:4 dat hij van nagenoeg alle buitgemaakte paarden de pezen laat doorsnijden. Salomo stationeert die paarden, wagens en ruiters zowel in Jeruzalem als in zogenaamde

'wagensteden', waartoe in elk geval Hazor, Gezer en Megiddo zullen hebben behoord (1 Kon. 9:15-19). Bij opgravingen in de laatstgenoemde stad gedurende de jaren 1925-1939 meenden Amerikaanse archeologen op zeker moment ook 'stallen van Salomo' te hebben blootgelegd. Verdere opgravingen die daar in de jaren 1960-1970 door Yigal Yadin zijn verricht, hebben uitgewezen dat het weliswaar om stallen zou kunnen gaan, maar dat deze ongeveer een eeuw later dan Salomo gedateerd dienen te worden en hoogstwaarschijnlijk uit de tijd van koning Achab (ca. 850 v. C.) stammen. Anderen beweren echter dat er hier helemaal geen sprake is van stallen, maar van voorraadschuren.

De enorme rijkdom van Salomo wordt met behulp van twee metaforen op beeldende wijze voorgesteld: 'zilver en goud als stenen' / 'ceders als moerbeivijgen' (2 Kron. 1:15). Dan volgen allerlei nadere bij-

Koning Salomo was de eerste die paarden gebruikte in de Israëliëse krijgsmacht. Ook deed hij goede zaken met het importeren en doorverkopen van paarden. In vier bijbelpassages wordt over deze paarden verteld, en die vier passages vormen samen een bijzonder geheel.

Prof. dr. P.C. Beentjes is hoogleraar Oude Testament aan de Faculteit Katholieke Theologie van de Universiteit van Tilburg.

zonderheden over aan- en verkoop van paarden en wagens (vss. 16-17). Daaruit blijkt dat Salomo zich niet alleen bezighield met het opbouwen van een voor Israël innovatieve strijdmacht, maar dat hij ook als tussenhandelaar optrad. Daarbij is sprake van kopen 'tegen marktprijs' (vs. 16b) en verkopen tegen 'een vastgestelde prijs' (vs. 17). De tekst suggereert dat hij uit dergelijke transacties die onmetelijke rijkdom heeft vergaard.

De paarden worden geleverd uit Kewe en Egypte (vs. 16). Kewe wordt geïdentificeerd met Cilicië, een streek in zuidoost Turkije, waar ook Paulus vandaan komt. Sommige geleerden zijn van mening dat men in vers 16 niet *mistr jim* ('Egypte') moet lezen, maar *mutstri* (Petrus Canisiusbijbel, Bible de Jérusalem), een aanduiding voor Cappadocië. Soms laat men uit verlegenheid zelfs 'Misraïm' staan (Willibrordvertaling, Groot Nieuws Bijbel).

Er is veel voor te zeggen om hier inderdaad te kiezen voor 'Mutsri en Kewe', omdat deze combinatie uit Assyrische teksten bekend is. Bovendien waren die streken beroemd vanwege de daar aanwezige paardenfokkerijen. Een en ander zou dan betekenen dat Salomo voor zichzelf paarden uit Klein-Azië haalde (vs. 16), maar in zijn hoedanigheid van tussenhandelaar paarden en wagens uit Egypte naar Klein-Azië (Hethieten) en Syrië (Damascus) exporteerde.

Het kan geen toeval zijn dat een tekst die nagenoeg identiek is aan 2 Kronieken 1:14-17 ook weer in 2 Kronieken 9:25-28 wordt aangetroffen, dus precies aan het einde van Salomo's regering. Beide passages omsluiten op deze wijze een essentieel deel van de Salomo-cyclus en benadrukken aldus de voortdurende rijkdom en voorspoed die deze koning ten deel zijn gevallen. De eerste van die twee passages wekt sterk de indruk dat die rijkdom en voorspoed het rechtstreekse gevolg zijn van het nachtelijk gesprek in Gibeon.

De slotpassage (9:25-28), die dus onmiddellijk doet terugdenken aan de eerdere perikoop in 2 Kronieken 1:14-17, herbergt een opvallend verschil: vers 26 bevat geen enkel punt van overeenkomst met die eerdere passage. Het kent dus een nieuwe, extra mededeling, namelijk dat Salomo heer en meester is over een groot gebied, waarvan de grenzen worden gevormd door de Eufraat ('de Rivier'), het gebied van de Filistijnen, en de grens van Egypte. Onmiddellijk denkt men terug aan de belofte van God aan Abram waarin nagenoeg dezelfde grenzen worden genoemd (Gen. 15:18).

Dat vers 26 inderdaad als de spil van deze korte passage kan gelden, wordt ook aannemelijk gemaakt door verschillende woorden die een prachtige concentrische symmetrie rondom de X-as vormen:

A 'Salomo' – 'paarden' (vs. 25a)
B 'de koning' – 'in Jeruzalem' (vs. 25b)

X de heerschappij van Salomo (vs. 26)
B' 'de koning' – 'in Jeruzalem' (vs. 27)
A' 'paarden' – 'Salomo' (vs. 28)

Dit patroon wordt nog versterkt, doordat de buitenste schil (A – A') ook nog eens chistisch van structuur is. Wanneer men 2 Kronieken 9:26 leest, denkt men aanvankelijk met een eigen creatie van de Kronist te maken te hebben. Al snel wordt echter duidelijk dat de schrijver hier gebruik heeft gemaakt van de eerste helft van 1 Koningen 5:1. Hij heeft alleen het woord 'koninkrijken' vervangen door 'koningen', hetgeen in het licht van 2 Kronieken 9:22-23 niet zo verwonderlijk is. In 9:23 heeft hij namelijk uitgerekend het woord 'koningen' aan de paralleltekst uit 1 Koningen 10:24 toegevoegd.

In deze lijn kunnen we ook een wijziging in 2 Kronieken 9:28 verklaren. Terwijl 1 Koningen 10:28 en 2 Kronieken 1:16 spreken van 'paarden uit Egypte en Kewe', wordt dat nu: 'paarden uit Egypte en alle landen'. Salomo steekt met kop en schouder boven iedereen en alles uit!

Literatuur

- A.D. Crown, 'Once Again: I Kings 10:26-29', *AbrN* 15 (1974-1975), 35-38.
- I. Ikeda, 'Solomon's Trade in Horses and Chariots in its International Setting', in: T. Ishida (ed.), *Studies in the Period of David and Solomon*, Tokio - Winona Lake 1982, 215-238.
- D.G. Schley, 'I Kings 10:26-29: A Reconsideration', *JBL* 106 (1987), 601.
- H. Tadmor, 'Que and Mutsri', *IEJ* 11 (1961), 143-150.

¹ Het op het eerste gezicht opvallende verschil tussen 'vierduizend' (2 Kron. 9:25) en 'veertigduizend' (1 Kon. 5:6) is in het Hebreeuws niet groot; men hoeft slechts de volgorde van de twee betreffende woorden om te draaien.